

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 203/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Luciou Fabriciusovou, Advokátska kancelária, J. A. Komenského 18B, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 15 C 38/2015-36 z 22. septembra 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 999/2015-57 z 13. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 C 38/2015-36 z 22. septembra 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co 999/2015-57 z 13. októbra 2016 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľ uviedol, že bol žalovanou stranou v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 15 C 38/2015, v ktorom si [REDAKOVANÉ] – žalobca, voči nemu uplatnil regresný nárok vo výške 882,02 € s príslušenstvom z dôvodu, že mu bola poskytnutá zdravotná starostlivosť 27. júla 2014 v nemocnici vo Zvolene v súvislosti s úrazom, ku ktorému došlo v dôsledku užitia alkoholu.

Sťažovateľ namietal, že zo žaloby nie je zrejmé, aké zdravotné výkony mu mali byť a kedy boli zo strany poskytovateľa zdravotnej starostlivosti poskytnuté, v akej hodnote boli tieto následne žalobcovi vyúčtované, a tiež, v akej výške a kedy z prostriedkov zdravotného poistenia v konaní uplatnené sumy žalobca uhradil poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti. Okresný súd žalobe žalobcu v celom rozsahu vyhovel. O odvolaní sťažovateľa krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 16 Co 999/2015-57 z 13. októbra 2016 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Krajský súd konštatoval, že z právnej teórie vyplýva, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného. Žalovaný skutočnosť, že mu zdravotnícke výkony tak ako boli žalobcom uplatnené a preukázané, vykonané neboli, resp. v takom rozsahu, nepreukázal, v dôsledku čoho musí znášať rozhodnutie vo veci samej vo svoj neprospech.

Podľa presvedčenia sťažovateľa krajský súd nevenoval pozornosť skutočnosti, že dôkazné bremeno zaťažuje v konaní žalobcu, čím dôkazným bremenom *de facto* zaťažil len sťažovateľa. Žalobca v postavení zdravotnej poisťovne napriek tomu, že si nesplnil svoju povinnosť preukázať rozhodujúce skutočnosti a v tejto súvislosti nesplnil svoju povinnosť uviesť právne relevantné dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia (nepreukázal, aké zdravotné výkony a kedy mali byť sťažovateľovi poskytnuté, v akej hodnote boli následne žalobcovi vyúčtované a komu, v akej výške a kedy z prostriedkov zdravotného poistenia v konaní uplatnené sumy žalobca uhradil), bol v konaní úspešný.

Na ťarchu sťažovateľa tak súdy preniesli dôkazné bremeno o preukazovaní opaku tvrdení, ktoré žalobca sám dostatočne nepreukázal. V sporovom konaní platí pravidlo, že dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdených skutočností leží na tej sporovej strane, ktorá tieto skutočnosti tvrdí. V prerokúvanej veci bolo v prvom rade na žalobcovi, aby preukázal svoje tvrdenie o existencii a opodstatnenosti uplatneného nároku čo do základu a výšky.

Konštatovanie preukázania nároku žalobcu ako zdravotnej poisťovne len predložením dôkazu – ním vypracovaným rozpisom nákladov poskytnutej zdravotnej starostlivosti, ktoré žiada nahradiť ako regresný nárok, má podľa sťažovateľa za následok arbitrárnosť a svojvôľu okresného súdu, ktorý v odôvodnení rozhodnutia bez logického vysvetlenia zistených skutočností spôsobil nepresvedčivosť, čím poprel základné princípy spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené ani v inštančnom postupe odvolacím súdom.

Sťažovateľ v sťažnosti predstrel, že prvostupňový súd, ako aj odvolací súd arbitrárne rozhodol o nároku žalobcu uplatnenom v žalobe tým, že svoje zistenia a právne závery riadne neodôvodnil. Odvolací súd sa obmedzil vo svojich záveroch bez logického vysvetlenia zistených skutočností, z tohto dôvodu je rozhodnutie nepresvedčivé a popiera základné princípy spravodlivého procesu, ktorého výsledkom má byť predvídateľné rozhodnutie pre účastníkov konania.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd aj krajský súd nerešpektovali jeho ústavné právo na spravodlivý proces a zásadu rovnosti sporových strán, čl. 12 ods. 1, 2 ústavy a právo zakotvené v čl. 47 ods. 3 ústavy, keď majú byť všetkým účastníkom konania dané rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv bez zvýhodňovania jednej sporovej strany, s poukazom aj na čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny a čl. 6 dohovoru, pretože nevzali do úvahy všetky skutkové tvrdenia a vo veci nezákonne rozhodli.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 3 Listiny... rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16Co/999/2015-57 zo dňa 13.10.2016 a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 15C/38/2015-36 zo dňa 22.09.2015 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16Co/999/2015-57 zo dňa 13.10.2016 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Banskej Bystrici vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 1.000,00 Eur, do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 144,70 Eur, do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne.

alternatívne:

1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 3 Listiny... rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16Co/999/2015-57 zo dňa 13.10.2016 a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 15C/38/2015-36 zo dňa 22.09.2015 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16Co/999/2015-57 zo dňa 13.10.2016 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 15C/38/2015-36 zo dňa 22.09.2015 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Banská Bystrica vracia na ďalšie konanie.

3. *Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 1.000 Eur do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne.*

4. *Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 144,70 Eur, do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne.*“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť okrem iného aj vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 362/09).

1. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom okresného súdu č. k. 15 C 38/2015-36 z 22. septembra 2015

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie postupu a rozhodnutia okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský (druhostupňový) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Co 999/2015-57 z 3. októbra 2015

Predmetom sťažnosti je porušenie práv sťažovateľa namietaným rozsudkom krajského súdu, ktorému sťažovateľ vytýka arbitrárnosť, pretože krajský súd o nároku žalobcu uplatnenom v žalobe rozhodol bez toho, aby svoje zistenia a právne závery riadne odôvodnil. Podľa sťažovateľa je rozhodnutie nepresvedčivé a popiera základné princípy spravodlivého procesu, pretože rozhodol bez logického vysvetlenia zistených skutočností a rozhodnutie nie je predvídateľné.

Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol:

„Náklady poskytnutej zdravotnej starostlivosti spočívajú v úhrade výkonov zdravotnej starostlivosti, ktorá bola žalobcovi vyúčtovaná zmluvným zdravotníckym zariadením a následne bola ním uplatňovaná suma príslušnému zdravotníckemu zariadeniu uhradená v súlade s § 6 ods. 1 písm. h) zák. č. 581/2004 Z. z. Predmetné dôkazy boli prijaté nielen súdom na pojednávaní dňa 22. 09. 2015, ale aj žalovaným, zo strany ktorého bola vznesená požiadavka na možnosť úhrady uplatňovaných nákladov formou mesačných splátok, ku ktorej bol rozhodnutím súdu zaviazaný. ...

Po preskúmaní veci odvolací súd konštatuje, že okresný súd vykonal dokazovanie vo veci v dostatočnom rozsahu, vykonané dôkazy správne vyhodnotil podľa § 191 ods. 1 CSP a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil podľa § 220 ods. 2 CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Okresný súd neporušil právo žalovaného na spravodlivý súdny proces, nakoľko v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, naopak okresný súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj náležite vyhodnotil (nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 36/2010). Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP) a na zdôraznenie správnosti tohto rozhodnutia uvádza nasledovné:

V sporovom občianskom súdnom konaní sa totiž uplatňuje prejednacía zásada. Strana má jednak povinnosť tvrdenia, jednak dôkaznú povinnosť. Následky spojené s nesplnením v podobe vecne nepriaznivého rozhodnutia nesie tá strana sporu, ktorá tieto povinnosti nesplnila. Medzi povinnosťou tvrdenia a medzi povinnosťou označiť dôkazy na preukázanie tvrdení je vzájomná väzba. Pokiaľ strana nesplní povinnosť tvrdenia, nemôže splniť povinnosť označiť na svoje tvrdenia dôkazy. Dôkazné bremeno ako procesný inštitút v sporovom občianskom súdnom konaní spočíva v zodpovednosti strany za to, že v konaní budú preukázané tie rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno viaže. Ak neboli preukázané tvrdenia strany, tento dôkazné bremeno neunesol, čoho následkom je rozhodnutie súdu vo veci samej v jeho neprospech. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktoré sa týkajú povinnosti tvrdenia a povinnosti označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou právnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer strán sporu. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena, ako aj nositeľa dôkazného bremena.

Žalobca uniesol dôkazné bremeno tvrdenia, ako aj dôkazné bremeno pre potvrdenie skutočností uvádzaných v žalobe, z ktorých vyvodil svoj uplatnený nárok nie len čo do jeho vzniku, ale aj do výšky. ... Uvedené listinné dôkazy neboli zo strany žalovaného akýmkoľvek spôsobom vyvrátené, ale ani len spochybnené a za týmto účelom nebol navrhnutý konkrétny dôkaz a ani spôsob jeho vykonania, ak žalovaný na pojednávaní navrhol len vo všeobecnej rovine, aby žalobca preukázal zdravotné výkony, ktoré boli žalovanému poskytnuté. Z právnej teórie totiž vyplýva, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného. Žalovaný skutočnosť, že mu zdravotnícke výkony tak ako boli žalobcom uplatnené a preukázané, vykonané neboli, resp. v takom rozsahu, nepreukázal, v dôsledku čoho musí znášať rozhodnutie vo veci samej vo svoj neprospech. ... Výsledky hodnotenia dôkazov umožňovali okresnému súdu prijať záver o pravdivosti tvrdení, ako aj o pravdivosti dôkazov predložených žalobcom, keď okresný súd vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, dôkazy vyhodnotil podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo za konania najavo vrátane toho, čo uviedol žalobca i žalovaný. Naopak žalovaný na pojednávaní požiadal o zaplatenie dlžnej sumy v splátkach, ktorému návrhu bolo okresným súdom vyhovené.

Na záver odvolací súd dopĺňa, že i keď čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej v texte len „dohovor“) zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené; tieto záležitosti preto musia byť primárne upravené vnútroštátnym právom a vnútroštátnymi súdmi. Ústava SR neupravuje prípustnosť dôkazov, ale ponecháva jej úpravu na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Takisto význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

Okresný súd sa preto správne v odôvodnení rozhodnutia zamerá len na argumenty, ktoré sú z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považované za rozhodujúce, pretože všeobecný súd - súd prvej inštancie nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, príp. dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia...“

Ústavný súd preskúmal namietané rozhodnutie krajského súdu aj v kontexte rozhodnutia súdu prvého stupňa, pričom zistil, že tvrdenia sťažovateľa o arbitrárnosti rozsudku z dôvodu popretia princípov spravodlivého procesu nezodpovedajú skutočnosti.

Krajský súd sa v rozhodnutí vysporiadal (aj z pohľadu ústavnoprávneho rozmeru) s tými námietkami, ktoré sťažovateľ v konaní predniesol.

Okresný súd ani krajský súd sa nemohli vysporiadať s námietkami sťažovateľa, ktoré nepredniesol a nevyužil tak možnosť navrhnúť protidôkazy spochybňujúce alebo vylučujúce poskytnutie zdravotných výkonov a ich hodnotu v takej miere, akú žalobca od neho požadoval uhradiť.

Sťažovateľ teda nevyužil prostriedky procesnej obrany (§ 149 Civilný sporový poriadok), čo napokon, v kontexte s tvrdeniami žalobcu vyústilo do rozhodnutia okresného súdu, ktorý bol pre sťažovateľa nepriaznivý. Túto skutočnosť však nemožno pripísať

na vrub krajskému súdu, ktorého závery sú logické a presvedčivé a nevykazujú znaky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti.

Podľa názoru ústavného súdu právne posúdenie veci krajským súdom je vo vzťahu k námietkam sťažovateľa ústavne konformné, a preto niet dôvodu na to, aby do týchto záverov zasiahol.

Vzhľadom na nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a označenými právami ústavný súd posúdil námietky sťažovateľa vo vzťahu k rozsudku krajského súdu ako zjavne neopodstatnené a jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2017